

בעזרה ש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

סעודת רעוא דרעוין
פרשת בראשית - לך
שנת תשס"ט לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מכון מעדני מלך וויען

גליון תקל"ג

בולל אנרנים דקהל עדת יראים וזיען

בארא פארק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

תשית לראשם עמרת ב"ז

ברגשי שמחה אהבה ואחווה,

משגרים מיטב ברכותינו, את אשר עם לבבנו,

לאברכים החשובים, מלאים וגדושים,

מעידית שבעידית, מוכתרים בכל מעלות ומדות,

בתורת ה' חפצם, ובעבודת ה' כל מאמצם,

משוכחים ומפוארים בפי כל, מכל ברכתא לעילא ולעיל, ה"ה

הרב ר' אברהם מאיר זידענפעלד שליט"א

הרב ר' יהושע ב"ר בערל בערקוי שליט"א

הרב ר' בעריש לאבין שליט"א

הרב ר' משה יונתן ב"ר יאיר צבי גרינצווייג שליט"א

הרב ר' בנימין משה ליפשיץ שליט"א

הרב ר' יואל גאלדענבערג ב"ר יחזקאל שרגא שליט"א

הרב ר' דוד ליבערמאן ב"ר יונתן בנימין שליט"א

הרב ר' דוד דוב גרינוואלד שליט"א חקן ר' שלום ווינגארטן ב"ר

הרב ר' שלום מאסקאוויטש שליט"א

הרב ר' אליעזר וועקסלער ב"ר מרדכי שליט"א

הרב ר' דוד לייב פאלל ב"ר חיים שליט"א

הרב ר' אהרן אל"י גאטעסמאן שליט"א

הרב ר' אליעזר קנאפפלער ב"ר רפאל אהרן שליט"א

הרב ר' אהרן אלימלך דאנקוונא שליט"א

הרב ר' אליעזר נימן שטראהלי שליט"א

הרב ר' יעקב וואזנער שליט"א

אשר זכו לראות ברכה בעמלם לסיים ולעמוד על המבחן

על שו"ע יו"ד ה"ב אצל גדולי הרבנים שליט"א

ועל צבאם אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וזאת הברכה, יוסף ה' ככה, ותזכו להוסיף ולהעלות, ללמוד וללמד לשמור ולעשות

מתוך הרחבת הדעת והשפעות בלי שום מניעות, עדי נזכה במהרה, יתגדל שמו הגדול והגורא

ומלכינו בראשינו, וכל ישראל אחינו, בב"א.

בן ציון שלום שפיטץ, חיים וויינבערגער, יעקב רובין, דוד ברוין

הנהלת הכולל

גם אני מצטרף לברכה

שמחה אהרן שטראהלי

ראש הכולל

דברי תורה

בסעודת שלישית פרשת בראשית תשס"ט לפ"ק

וייש לומר עוד, דהנה שצת אסורה
צעשיית מלאכה, ואצות מלאכות
הם ארבעים חסר אחת, כנגד עצודת
המשכן, או כנגד מלאכה מלאכתו
ומלאכת שצתורה (שצת מט:), ולא
נחפרשה צתורה פרטי המלאכות
האסורות, חוץ ממלאכה אחת, לא
תצערו אש צכל מושצותיכם ציום
השצת (שמות לה-ג), ואמרו חז"ל (שצת
ע.) למה נפרט מלאכה זו יותר משאר
המלאכות, יש מרצותינו אמרו הצערה
ללאו יצאת (ואינה אצ מלאכה להחייב
עליה כרת וסקילה, אלא לאו צעלמא הוא),
ויש אומרים לחלק יצאת ע"ש. ויש
להצין למה צאמת קיל יותר הצערה
משאר המלאכות.

ובתחלה נקדים מה שכתב צתפארת
יוגתן (פ' ויקהל) לצאר
הטעם שנאסרה מלאכה זו צמיוחד,
וכתב משום שצלותות הראשונות נאמר

ויברך אלקים את יום השציעי ויקדש
אותו, כי צו שצת מכל
מלאכתו אשר צרא אלקים לעשות (צ-ג).
וצרשי דקדק דלעשות להצא משמע,
והיה לו לומר אשר צרא אלקים ועשה,
ופירש שהמלאכה שהיתה ראויה
להעשות שצת, כפל ועשאה צשישי
ע"כ. ומקורו צמדרש רבה (יא-ט) רצי
לוי צשם רצי חמא צר חנינא אמר,
שלשה צריות היה הקצ"ה צורא צכל
יום ויום, צא' צרא שמים וארץ ואורה,
צב' רקיע וגיהנם ומלאכים, צג' אילנות
ודשאין וגן עדן, צד' חמה לצנה
ומזלות, צה' עופות ודגים ולויתן, צו'
אדם וחיה ורמש, וצהמה וחיה ומריאים
[שדים] וכו', כל מה שהיה הקצ"ה
עמיד לצראות שציעי הקדים וצרא
אותו צשישי ע"כ. וצחידושי הרד"ל
צצרא צשישי ג' דצרים שהיו עמידים
להצרא שציעי, וג' שהיו ראויים ליום
השישי עצמו ככל הימים ע"כ.

והוא ממש עשיה חדשה כמו כל מעשי בראשית שינא כל אחד צימו, ציום השישי הוֹיֵאָה הארץ נפש חיה שהיה בכחה, וציום שלישי דשאים שהיה בכחה, כן צמוֹאֵי שצת הוֹיֵאָה האצנים האור שהיה בכחם. וגרֵאָה דהקצ"ה השאיר זה צמעשי בראשית, שלא יאמרו מאי אולמיה דשצת, מעשה שהיה כך היה שנגמר אז, וחילו נגמר ציום אחר היה שוצת ציום אחר. אך יענו כי אנו רואים שלא הוֹיֵאָה האור, והוֹיֵאָה צמוֹאֵי שצת, שמע מינה ששציתת שצת מפני קדושת היום, ועל כן מצרכים צמוֹאֵי שצ"ק על האור, להורות על קדושת שצת עכ"ד.

וזה מדוייק בלשון חז"ל (שם) אור דידן עלה צמחשצה ליצראות צערב שצת, ולא נצרא עד מוֹאֵי שצת. ולכאורה כיון שעלה צמחשצה צערב שצת, למה צאמת לא צראו תיכף, אלא כדי להורות על קדושת שצת שאסורה צמלככה. וזהו שאמר הכתוב, ויצרך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו, ולכאורה מנא לן שיש צה קדושה ואסורה צמלככה, אולי מעשה שהיה כן היה, שנגמרה אז מלככת הצריאה. לזה אמר, כי צו שצת מכל מלככתו אשר צרא אלקים

טעמה של שצת, מפני שהצריאה היתה צשעה ימים, כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וציום השביעי שצת וינפש, ואם כן הרי מקום היה לומר, שצשצת אסורות רק המלככות שצריאתן היתה צששת הימים הללו, אבל הצערת אש שאמרו חז"ל (פסחים נד.) דאור עלה צמחשצה ליצראות צערב שצת, ולא נצראו עד מוֹאֵי שצת, שנתן הקצ"ה דיעה צאדם הראשון מעין דוגמא של מעלה, והציא שני אצנים וטחנן זו בזו, ויצא מהן אור ע"כ. ויתכן לומר שלא נאסרה הצערת אש צשצת, היה צורך איפוא לאסור מלככה זו בלאו מיוחד. ואכן צמשנה תורה לא נאמר פסוק מיוחד על הצערת אש, לפי שצלוחות השניות כבר נאמר טעם נוסף לשצת, משום יציאת מצרים, וזכרת כי עבד היית צארץ מצרים ויוציאך ה' אלקיך משם ציד חזקה וצורוע נטויה (דברים ה-טו), ואם כן ממילא לא היתה עוד שום סצרא להצדיל צין הצערת אש וצין מלככות אחרות ע"כ.

ובחמתם סופר (פ' וישלח קסו.) כתב, דאנו מצרכים צמוֹאֵי שצת צורה מאורי האש, מפני שאז הוֹיֵאָה אדם הראשון האור מצין שני אצנים,

צמלאכתו עד הרגע האחרונה, כי זו שבת מכל מלאכתו אשר צרא חלקים לעשות, המלאכה שהיתה ראויה להמשך ולהעשות בשבת, הקדימו לעשותו ברגעים האחרונים של סוף יום השישי, ולהורות על קדושת השבת.

ויש להמחיק הדברים עוד יותר, דבין הדברים שנצראו בערב שבת צין השמשות, יש אומרים חף המזיקין (אבות שס). ופירש הרע"ב שלאחר שצרא הקצ"ה אדם וחיה, היה מתעסק בצריאתו, וכשצרא רוחותיהן לא הספיק לצרוא גופיהן עד שקדש היום, ונשארו רוחות צלא גוף ע"כ. והרי זה לאות, שמחמת קדושת השבת הפסיק באמצע מלאכתו, שעלה במחשבה לצרוא אותן בגופים, אלא מחמת שנתקדש היום לא הספיק לגומרן, ונשארו רוחות צלא גוף. ופירש אמר, כי זו שבת מכל מלאכתו אשר צרא חלקים לעשות, שהיה לו עוד עשייה לעשות לשלימות צריאת המזיקין, לצרוא להם גופים, ושבת ממלאכתו מפני קדושת השבת.

ובזה יש להבין מה שאמרו חז"ל (פסחים קי"ג:) שלא ילא אדם יחידי צלילה צלילי שבתות וכו', מפני

לעשות, שהיה עוד לעשות דבר לגמור הצריאה, והיא הולאת האור, שעלה במחשבה ליצראות עוד בערב שבת, והניחה במכוון על מולאי שבת, ללמד על קדושת השבת שאסורה צמלאכה.

אמנם יש עוד הוכחה מהצריאה ששבתה צכניסת השבת, שזהו משום קדושת השבת שאסורה צמלאכה, שהרי אמרו חז"ל (אבות ה-ה) עשרה דברים נצראו בערב שבת צין השמשות וכו' ע"ש. ולכאורה הרי היום גדול היה, ולמה המתין ה' לצרוא דברים אלו צסוף היום ממש ברגע האחרונה, אין זה אלא כדי להורות, שלכן הוא גומר מלאכתו ציום השישי, משום קדושת שבת הממשמש וצא. וזהו המשך הכתוב, ויכל חלקים ציום השביעי מלאכתו אשר עשה, וצרש"י הקצ"ה שידוע עתיו ורגעיו נכנס צו כחוט השערה, ונראה כאלו כלה צו ציום (צ"ר י"ט), והיינו שצרא אז ברגע האחרונה העשרה דברים שנצראו צבין השמשות. ולמה עשה ה' כן, ולא צראו צמתינות צמשך היום, אלא זה צא להורות, ויצרך חלקים את יום השביעי ויקדש אותו, שיש קדושה בשבת ואסורה צמלאכה, ולכן המשך

(שמות כ-ח), היא מלוא ל"א בתורה ע"ש. ויש לרמוז עוד, כי לפי מה שנבחר לעיל מהמדרש רבה (יא-ט) נבראו כ"א דברים בששת ימי בראשית, ובצין השמשות הוסיף ה' לברוא עוד עשרה דברים, ואם כן שורש הבריאה ביחד הם ל"א דברים, וכנגדן יש לשבות ל"א שעות, להורות על שציתת ה' ממלאכה שהיו על ל"א יסודות הבריאה].

עוד יש לומר בזה, ונקדים עוד מה שדקדק ברש"י, ויהי ערב ויהי בקר יום השישי (א-לא), הוסיף ה' בשישי בגמר מעשה בראשית, לומר שהתנה עמם על מנת שיקבלו ישראל חמשה חומשי תורה (תנחומא א). דבר אחר, כולם תלויים ועומדים עד יום השישי, הוא ששי בציון המוכן למתן תורה (שבת פח). ע"כ. והנה אמרו חז"ל (שם) שהוסיף משה יום אחד מדעתו, אם כן לא ניתנה תורה בשישי בציון אלא בשבעה בציון, ולא נתקיים לכאורה התנאי (עיין חוס' עבודה זרה ג. ד"ה יום).

ובחיתם סופר צפרשתינו (ו). כתב, הנה מורי צהפלאה כתב צמה שאחז"ל (סנהדרין נח): גוי ששבת

שאגרת צת מחלת יוצאת, היא ושמונה עשר רבוא מלאכי חבלה, וכל אחד ואחד יש לו רשות לחבל בפני עצמו ע"כ. הרי לנו כי יש להמזיקין כח מיוחד על יום השבת להזיק. ולעומת זה מצוה צטור (א"ח סימן רסז) דבצרכת השכיבנו אינו חותם שומר עמו ישראל לעד, ששבת אין צריכין שמירה, שהשבת שומר. ונוהגין לומר פסוק ושמרו בני ישראל את השבת וגו' (שמות לא-טז), לומר שאם ישמרו שבת אין צריכין שמירה ע"כ. וכן כתב בטורי זהב (שם סק"א) דשבת שכיחי מזיקין, אבל לשומרי שבת, השבת שומרם שלא יזקו ע"ש. ויש לומר הטעם, דכיון שהמזיקין נבראו ערב שבת צין השמשות, ולא נגמרו בגופים כדי להורות על קדושת השבת, ולכן כחם יפה להזיק ציום השבת מי שאינו שומר את השבת, אבל לשומרי שבת אין להם שליטה.

א]בזה יש ליתן טעם לשבת, על מה שכתב האר"י ז"ל (פרי עץ חיים סוף שער יח) דשציתת שבת עם התוספות לפניו ולאחריו, מהראוי להיות ל"א שעות ע"כ. ובצני יששכר (שבת ז-א) כתב שיש לה רמוז בתורה, כי מלוא זכור את יום השבת לקדשו

יום הראשון, ועברו עליה שם כ"ד שעות ומתחלת כבר יום השני, אז צלד השני צדור העולם מתחלת יום הראשון, וכאשר צלד זה הוא כבר יום השני, לעומתו צלד שכנגדו הוא יום הראשון. ואם כן צדור העולם משעה שהתחילה יום ראשון, לא מסתיים יום הראשון במקצת מקומות בעולם עד מ"ח שעות שלאחריו.

עוד למדתי מתורת משה, רבינו החתם סופר, צפרשה זו דברים מחודשים בקדר הצריאה, כי מה שנברא ביום ראשון או יום שני, לא נעשה ברגע אחת בדיבורו של הקב"ה, אלא כאשר אמר ה' תדשא הארץ דשא, או יהי אור, היתה התפשטות והולאת הדברים מכח אל הפועל בכל כ"ד שעות, מתחלת הערב עד סוף היום. ואמירתו של הקב"ה היתה סובבת את כל העולם כל היום, היינו לילו ויומו, ולא נגמרה המלאכה בתחלת אמירה הראשונה, אלא האמירה הראשונה לא פסקה עד סוף היום, יום יום, והיינו כי 'ששת' ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ (שמות לא-יז), ולא 'ששת ימים', אלא כל ששת הימים כל רגע ורגע בהם עשה ה' את השמים ואת הארץ.

אפילו בשני בשבת חייב מיתה, ולא אמר אפילו ראשון בשבת, משום דבראשון אין רבותא כל כך, משום דמונאי שבת במדינה זו הוא ליל שבת במדינה אחרת, וכן עד סוף יום א' (עיין כוזרי חלק ד' מה שכתב בזה), אם כן כל יום א' יש בו כח שבת ופשיטא שחייב מיתה, אלא אפילו בשני בשבת שאין בו עוד שום לחלוטית שבת אפילו הכי חייב מיתה. הנה כי כן אחי שפיר מה שאנו אומרים ביו"ט צ' של גליות, יום טוב פלוני הזה, ולא מחזי כשיקרא כמו שכתבו תוס' בזה במס' סוכה ותענית [עשו"ת ח"ס חיו"ד סימן קצ"א], והשתא אחי שפיר דעל כל פנים גם ביום שני של גליות יש מקום בעולם שהוא עדיין יום ראשון ולא הוה שיקרא. והשתא התנאי שהתנה הקב"ה שציום שישי בציון יקבלו התורה, אינו מוכרח שיהיה דוקא שישי בציון במקום סיני, אלא אפילו בשבעה בציון נמי, כי הוא שישי בציון בשום מקום ממקומות העולם, ואין כאן שינוי תנאי ע"כ.

היוצא לנו מזה, כי כל יום ויום מהשבעת ימי בראשית נמשכת צדור העולם לשני ימים, והיינו כשמתסיים במקום אחד צדור העולם

אחד כבר שצתה, כי נתקדש היום, וצמקום אחר עדיין הוציאה הארץ בהמה ורמש. וזהו ויכל אלקים ציום השביעי וגו', וישבות ציום השביעי, כלומר צמקום אחד ויכל, וצמקום אחר וישבות. ומיושב מה שעמד בכורי שאין כל ישראל משמרים שבת צשזה צזמן אחד, צשעה ששבת ה' מכל מלאכתו אשר עשה ע"ש. דלנו שוצתים כל אחד צמקום שהוא צו, אותו היום והשעה שהיה צו מנוחת שבת צראשית צמקום ההוא שאנו עומדים צו עבדה"ק. (ועיין צשמן ראש ח"י צראשית ח:).

וַיִּזְרָא דצרו הקדושים, היה מקום לומר, כי מאז ששבת ה' מלאכתו ציום השביעי, לא נעשה עוד שום מלאכת צריאה צשום מקום צעולם, אם כי שם התחילה כעת רק יום השישי, מכל מקום לא רצה ה' שציום שציתתו תעשה מלאכה צעולמו. וכל מה שנצרה ציום השישי, אדם בהמה ורמש, לא נצראו צכל קצוי ארץ, אלא צקצה הארץ שהתחילה הצריאה, ולכן כאשר שבת ה' ציום השביעי, לא נעשה עוד שום מלאכה צכל העולם. ולפי זה צקצה אחד שצעולם נגמרה הצריאה ציום השישי, וכנגדו צקצה השני שצעולם נגמרה

עוד גם זאת, כי ידוע שהכדור הארץ תמיד סובב יום ולילה, אם יש צשטח זה יום, צשטח שלעומתו לילה, וכן להיפוך. וכאשר מסתיים צד אחד צעולם סוף יום ראשון, ומתחלת יום שני, אז לעומתו מתחיל צד השנית יום ראשון. אם כן גם צשעת הצריאה, כאשר צחצי אחד מהעולם נגמרה יום ראשון, וצריאת השמים וארץ שנצרה ציום ראשון, והתחילה שם צריאת הדברים של יום השני, מכל מקום צד שכנגדו התחילה אז יום ראשון, וצמשך כל יום הראשון צרה ה' שם צאותו צד השמים והארץ. — ואם כן מצד אחד צעולם היה יום שני ונצראו שם צריאת יום השני, ומצד אחד היה אז יום ראשון, ונצראו שם הדברים של יום הראשון. (כל זה מתבאר מדצרו הקדושים צתורת משה ח. ד"ה ויכל), ט. ד"ה ויכל).

וביעתה נחזי אנו, כאשר הגיע צקצה הראשון שצעולם סיום יום השישי, ונצראו שם החיות והבהמות, וכנסה שבת, לעומת זה היה צד השנית שצעולם סיום יום החמישי, והתחילה שם צריאת הדברים של יום השישי. ועל פי זה כתב החתם סופר, צזמן שהגיעה שבת, אז הארץ צמקום

והשתא דאמינא להכי, אם כן אדם הראשון שהוליא אור צמולאי שבת, ונתן צו ה' בינה יתירה להוליא, אם כי צאטו מקום שהיה אז אדם הראשון לא היה כבר שבת, אצל לעומת זה צמקומות אחרות צעולם היה אז עוד שבת, והיתה צריאת האור, הצריאה היחידית שנעשית צעולם צעוד שיש קדושת שבת בקצה אחד. ולכן הוי אמינא דהצרת אור איננה צגדר מלאכה, ולא תאסר צשבת, על כן צריכין על זה קרא יתירה, לא תצערו אש צכל מושצותיכס ציום השבת. וצאמת צבור זה קיל יותר משאר המלאכות, אשר רק ללאו יתה.

צוד היה נראה צזה, על פי מה שכתב צפנים יפות (פ' נח) צהא דצישראל היום הולך אחר הלילה (חולין פג.), היינו רק אחר מתן תורה, שאמר הקצ"ה מערב עד ערב תשצחו שצתכס (ויקרא כג-ל), אצל קודם מתן תורה היה הלילה נמשך אחר היום. ועל פי זה כתב לצאר, מה שאמרו חז"ל (יומא כח:) שקיים אצרהס כל התורה קודם שניתנה, ולכאורה איך שמר שבת שלא נטוה עליו, ודחה לאו דיום ולילה לא ישצותו (צראשית

הצריאה צקיום יום החמישי. וזהו שאמר הכתוב, וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, ויהי ערב ויהי צקר יום השישי, היינו שצקיום יום השישי של מקום שציתתו של הקצ"ה, כבר נגמר את כל אשר עשה, וראה כל הצריאה צשכלולה כי טוב הוא. וקיים יום השישי, שצמקום אחד היה אז גמר יום השישי, וכנגדו צעולם היה אז גמר יום החמישי, וצשבת שצתון של ה', שצתה כל העולם כולו.

ובצתה על כרחק הא דשבת ה' ציום השציעי הוא מצד קדושת השבת, שלא רצה לעשות צו מלאכה צביכול, דאי אחרמי שנגמרה וכלתה אז הצריאה, הא עדיין היו מקומות צעולם שהיה אז יום השישי, ולא נצרא שס שום דבר כבר ציום השישי צשציל שציתת ה' צשצחו. וזהו שאמר, ויצרך אלקים את יום השציעי ויקדש אותו, כי הרי צו שבת מכל מלאכתו אשר צרא אלקים לעשות, שהיה לו עוד לעשות, להשלים גם צקצה האחרון של העולם הצריאה לששה ימים, וכלתה שס ציום החמישי, איך זה אלא מצד קדושת השבת, שלא רצה לעשות צו מלאכה.

הראשון, לכן לא תצטוו אש בכל מושבותיכם ציוס השבת.

וְלִישׁוּבַחַת חַתָּן כְּלָה יֵשׁ לֹמֵר, צְמָה שְׁמֵרְכִין צְכַפֵּל לִשׁוֹן, 'שִׁמְחָת תְּשִׁמְח' רַעִים הַאֲהוּבִים כְּשִׁמְחָת יִצְרָךְ בְּגַן עֵדֶן מִקִּדְם, כִּי הִנֵּה אֲנִי עוֹמְדִים בְּצִיּוֹס יָמֵי הַחַגִּים וּמוֹעֲדֵי שִׁמְחָה, וּמִצֹּאֵר צְבִינָה לְעַתִּים (סוף דְּרוֹשׁ יו') צְטַעֵס חַג שְׁמִינֵי עֲצֵרֶת, כִּי שִׁמְחָה גְשִׁמִּית אֵינָה אֲלֵף צְעוּד הַתְּעוּגוֹ מוֹשֵׁג, צוּמָן הַאֲכִילָה וְהַשְׁתִּיָּה וְהַטְּיוּל, אֲמַנֵּס אַחַר זֶה יוֹלֵד לוֹ עֲצָב וְתוּגָה, וּמָה לוֹ אַחַר כֵּךְ מִהַשְׁמַחָה שֶׁל אֲתִמּוּל, לֹא כֵן שִׁמְחָה שֶׁל מִצְוָה, עוֹד יִשׁוּב לְשִׁמּוֹחַ וּלְשׁוֹשׁ עֲבוּר שִׁמְחָתוֹ הַקּוֹדֶמֶת. וְזֶה שְׁנֵאֲמַר (תְּהִלִּים סח-ד) וְצִדִּיקִים יִשְׂמְחוּ יַעֲלֶזּוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים וְיִשְׂשׂוּ בְּשִׁמְחָה, שֶׁהֵם שֵׁשׁ תְּמִיד צְהַשְׁמַחָה שְׁעֲבָרָה. וְלִכֵּן אַחַר הַשׁוֹבֵעַ שִׁמְחָתוֹ שֶׁל סוּכּוֹת, מִי יַעֲדֵד עַל שִׁמְחָה זֹאת שֶׁהִיָּתָה לְשֵׁם שְׁמַיִם, עַל זֶה צֵא שִׁמְחָת שְׁמִינֵי עֲצֵרֶת, לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין לָנוּ הַתְּעוּגוֹת וְחֲרָטָה צְמָה שְׁעֲבָרָה הַשְׁמַחָה, וְאֲנִי שֵׁשׁ וְשִׁמְחָתִים מֵאַחַר שֶׁשִׁמְחָנוּ צְהַחַג לְשֵׁם שְׁמַיִם עַכ"ד. (ועֵינן שֶׁמֶן רֵאשׁ ח"א לְפוּרִים קִנְיָה).

וּבְבֹרֵךְ כֵּן צְשִׁמְחָת נִישׁוּאִין, אִם אֵין כּוֹוֶנְתוֹ לְשִׁמְחָה, אִזּוֹ צְרָבוֹת

ח-כג), וְעַכּוּ"ס שְׁשִׁבְתָּ חַיִּיב מִיָּתָה (סְנֵהֲדִרִין נח:). אֵךְ הַאֲיִסוּר צְעַכּוּ"ס הוּא שֶׁלֹּא יִשְׁבּוֹת יוֹם וְאַחַר כֵּךְ לִילָה שְׁלֵאֲחֲרָיו, וְשִׁמְרִית שְׁבִתָּה שֶׁל אֲצֵרֶת הִיָּה כְּמוֹ שֶׁהִיָּה אַחַר מִתֵּן תּוֹרָה, שֶׁהַיּוֹם הוֹלֵךְ אַחַר הַלֵּילָה, וְנִמְצָא שְׁקִיָּים שְׁמִיָּהן, שְׁעֵשָׂה מִלְּאֲכָה צְשִׁיָּי צִיּוֹס וְעֵשָׂה מִלְּאֲכָה צְמוֹנְאֵי שְׁבִתָּה, וְלֹא שְׁבִתָּה יוֹם וְלִילָה ע"ש.

וּבְפָרְדֵם יוֹסֵף (פ' נח אֹת מֵג) הַקְּשָׁה, הֵאֵךְ כְּתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי צֶקֶר יוֹם אֶחָד (א-ה), וּפִירֵשׁ רַש"י (חולִין פג.) רִישׁא עֶרֶב וְהַדֶּר צֶקֶר, מוֹכַח דִּיּוֹם הוֹלֵךְ אַחַר הַלֵּילָה אֵף קוֹדֵם מִתֵּן תּוֹרָה ע"ש צֹה צְאֲרוּכָה. וּצְפִשׁוּטוֹ הִרִי הַקְּצָה שׁוֹמֵר תּוֹרָתוֹ (יְרוּשָׁלַּיִם רֵאשׁ הַשְּׁנָה א-ג), וְאִם כֵּן אֲלֵף ה' הוּא הַהֲנַהֲגָה תְּמִיד שֶׁהַלֵּילָה קוֹדֶמֶת לְיוֹם, וְלִכֵּן וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי צֶקֶר. — אֵךְ לְפִי זֶה אֲדַם הַרְּאִשׁוֹן שֶׁהוֹצִיא הָאֹר צְמוֹנְאֵי שְׁבִתָּה צְלִילָה, הִרִי לְגַבִּיָּה הַלֵּילָה הוֹלֵךְ אַחַר הַיּוֹם, וְאִם כֵּן צְלִילָה הִיָּה עוֹד שְׁבִתָּה, וְהִיָּה צְרִיָּאֵת הָאֵשׁ צְשִׁבְתָּה, וּמִמִּילָא יִתְּכֵן לְהַעֲלוֹת עַל הַדַּעַת שֶׁאֵין זֶה מִהַמְּלָאֲכוֹת שְׁנֵאֲסֵרוֹ צְשִׁבְתָּה, דֵּהָא לֹא שְׁבִתָּה מִמְּנוֹ צְשִׁבְתָּה צְרִאָשִׁית. אֲלֵף כִּיּוֹן לְפִי שְׁמִיא הִיָּתָה אִזּוֹ כְּבַר יוֹם

ויישׁ לומר עוד דאיתא בפסיקתא, חג
הסוכות תעשה לך (דברים טו-ג),
חג הסוכות 'עשה' לך לא נאמר, אלא
'תעשה' לך, אס עשית עכשיו, יהי
רצון שתעשה כן לשנה הבאה ע"כ.
(הוצא צקף החיים (סימן תרכה), וצרין
עה"ת (בראשית יח-א), וצארצנאל (שס
יח-ט). ומנינו כיוצא בה צהבצאת
זיכורים, שבת קול מצרכתו, הבצאת
זיכורים היום תשנה לשנה הבאה (רש"י
דברים כו-טו). וצחתס סופר (שס קט).
הקשה וכי לעולם יחיה, הרי בכל שנה
מצשרו שיצא לשנה הבאה ע"ש. וכן
הקשה צשפת אמת (ליקוטיס לפ' מצא).
ואס כן כמו כן תקשה גם לענין
צרכת התורה להמקיים מצות סוכה.

ויישׁ לומר דאיתא בפסיקתא דרב
כהנא, אמר רבי לוי כל מי
שמקיים מצות סוכה צעולם הזה,
אומר הקצ"ה, הוא קיים מצות סוכה
צעולם הזה, אני מסיך עליו מחמתו
של עולם הבא. רבי ינאי אומר אין
גיהנס לעתיד לצוא, אלא יום הבא
מלהטת את הרשעים, שנאמר כי היום
צא צוער כתנור וגו' (מלאכי ג-ט),
צאותה שעה הקצ"ה עושה סוכה
לצדיקים ומטמין אותם לתוכה, שנאמר
(תהלים כו-ה) כי יפננו צסכה ציום

הימים תפוג השמחה, ופוחתת והולכת,
אצל אס הכוונה לשס שמים, להעמיד
זרע צרך ה', ולישא אשה וללמוד
תורה צטהרה, אז כל מה שיוסיף
להגיע לתכליתו השמחה מתגצרת ציתר
שאת. וזהו שמת תשמת, שמחה אחר
שמחה, שלא תפוג השמחה אחרי
שיצרו הימים הראשונים, אלא
שיתוסף והולך, כשמחך יצרך צגן עדן
מקדם, שהיה צודאי שמחה רוחנית,
יציר כפיו של הקצ"ה, כן יצו הרעים
האהוצים, ואז יתמשך השמחה גם
אחריו.

ואצו מתפללים (צחפלת מוסף) והשיאנו
ה' אלקינו את צרכת מועדיך
לחיים ולשלום לשמחה ולששון. וראיתי
לפרש צסס הגר"ז מצריסק זצ"ל
דלכאורה מהו אותה 'צרכת מועדיך'.
אמנס הכתוב אומר ושמחת צחגך
(דברים טו-טו), וצרש"י שאין זה ציווי
לשמות, אלא הצטחה מאת ה', שאס
יחוג מועדי ה' צשמחה, אז יצצרך
'והיית אך שמח'. ועל זה אנו
מתפללים, שלא יגרוס איזה דצר למנוע
צרכה זו, אלא והשיאנו ה' אלקינו את
צרכת מועדיך, לחיים ולשלום לשמחה
ולששון, כי רק עם חיים ושלום יכולים
להיות אך שמח.

לך, שתעשה כן לשנה הבאה, צרכה זו נזכה בה 'לחיים' ולשלום, ולא רק בעולם הבא. — כן נזכה כולנו יחד באריכות ימים ושנים, לעבוד את ה' בעולם הזה מתוך שמחה, ויתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה בכל פרטיה, ונזכה לשנת גאולה וישועה צ"א.

רעה ע"כ. ואם כן גם אם נגזר על אדם מיתה ח"ו, יהא לו סוכה לעמיד, שהקצ"ה מטמין אותו בסוכה. אמנם אנו מבקשים, והשיאנו ה' אלקינו את צרכת מועדיך 'לחיים' ולשלום לשמחה ולששון, שאותה צרכת המועד, שהצטיחה תורה חג הסוכות 'מעשה'

במעודת שלישיית פרשת נח תשס"ט לפ"ק

ואלה תולדות נח, נח איש נדיק תמים היה בדורותיו, את האלקים התהלך נח (ו-ט). צמד רצה (ל-ה) נח נח, אמתה, לא הוה צריך קרא למימר אלא אלה תולדות נח, שם, אלא וכו' נייחא לעליונים נייחא לתחתונים וכו' ע"כ. ובפשוטו הכוונה, שהיה נח לשמים ונח לצריות, על דרך שאמרו (אבות ג-י) כל שרות הצריות נוחה הימנו, רוח המקום נוחה הימנו ע"כ. — איש נדיק תמים היה בדורותיו. צרש"י הקשה, דה' אמר לנח, כי אותך ראיתי נדיק לפני צדור הזה (ז-א), ולא נאמר נדיק תמים. — את האלקים התהלך נח. יש להבין שזה כפל לשון, דאם היה נדיק תמים, צודאי שהלך את האלקים.

ונראה בהקדם לבאר מה שאמר ה' אחר המבול, לא יוסף עוד לקלל את האדמה בעבור האדם, כי יצר לב האדם רע מנעוריו וגו', עוד כל ימי הארץ, זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף יום ולילה לא ישבותו (ח-כא). ויש להבין המשך הכתובים זרע וקציר וגו' עם מה שאמר שלא יוסף לקלל האדמה, כי יצר לב האדם רע מנעוריו. עוד יש להבין, הלא גם קודם המבול היה יצר לב האדם רע מנעוריו, ואף על פי כן הביא המבול כאשר ראה שכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, ומה נשתנה כעת שלא יוסף לקלל עוד את האדמה. — גם לבאר דברי צרש"י, מנעוריו כתיב, צלי ו', משנענע לנחת ממעי אמו ניתן צו יצר הרע (צ"ר לד-י). — ויתבאר גם

עיניהם ולצם של ישראל מנצת השיעבוד שהתחילו לשעבדס (צ"ר לו-א), דהנה אמרו צירושלמי (ברכות א-ה) עינא ולצא תרי סרסורא דחטאה, דהעין רואה והלב חומד וכלי מעשה גומריין (כמבואר ברש"י פ' שלח טו-לט), וכל זמן שהיה יעקב אבינו קיים, שהוא היה עמוד התורה, נסתמו עיניהם ולצם של ישראל התרי סרסורא דעצירה על ידי התורה הק', אמנם כשנפטרו יעקב אבינו הוחלש אלצם כח התורה, ושזב הוצרכו לשיעבוד שיסתום עיניהם ולצם שלא יבואו לידי חטא. וזהו שאמרו, שכיון שנפטרו יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולצם של ישראל שלא יחטאו זהם, מנצת השיעבוד, כי ריבוי העבודה גורם לשכחת העון עכ"ד.

והגה מבואר במדרש רבה (לד-יא) אמר רבי יצחק מי גרם להם שימרדו צי, לא על שהן זורעין ולא קוצרין, דאמר רבי יצחק אחת לארבעים שנה היו זורעין, ומהלכין מסוף העולם ועד סופו לשעה קלה, ומתלישין ארזי לבנון צהליכתן, והיו אריות וגמרים חשופים צעיניהם כנימה בצפרו, הא כיצד היה להם אור יפה כמן הפסח ועד העצרת ע"כ. ואם כן

כן צמה יצא נח מכל אנשי דורו, שהיה צמחו לעמוד נגד כל העולם, ולהיות נדיק תמים, גם כאשר השחית כל צער דרכו על הארץ.

וגראה על פי מה שאמרו חז"ל (אבות 3-3) יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משכחת עון. והיינו דכדי להתגבר על היצר שלא יצא לידי חטא, צריך האדם להיות מוטטר צמשך היום, כי צטלה מציתה לידי זימה ולידי שיעמוס (כחצות נט:). וכאשר מצלה יומו צעסק פרנסתו, וצשאר הזמנים עוסק צתורה, צרצתי יצר הרע צרצתי לו תורה תצלין, אז האדם ניצול מהחטא. וצספר ולאשר אמר (פ' ויחי) כתב לצאר צזה הטעם שעכו"ם שצבת חייב מיתה שנאמר (צראשית ח-כא) יום ולילה לא ישבותו (סנהדרין נח:), דכיון דאין לאומות העולם תורה, אם לא יעסקו גם צדרך ארץ אין להם שום דצר שחליש יצרם, על כן מוכרחים הם לעבוד ולמשא עבודת עבד, כדי לשכח העון, ולכן אסור להם השציתה.

וכתב לצאר צזה דצרי רש"י (שם מו-כח) למה פרשה זו סתומה, לפי שכיון שנפטרו יעקב אבינו, נסתמו

רק רע כל היום. לכן מעתה אשנה סדרי צראשית, שיהא טרוד רוב ימיו בצידור פרנסתו ודירתו, 'עוד' כל ימי הארץ, תמיד ינטרך לקדר עוד ועוד, כי יהיו העמים מתחלפים זרע וקציר קור וחום וקיץ וחורף, וממילא יהא טרוד צעזודת האדמה, וצסידור צית דירה לקור וחום, וצגדים שונים לכל עת וזמן, וממילא יגיעת דרך ארץ ישכח עון. וגם אסר להם שציתה, יוס ולילה לא ישצותו, וצזה יוכלו להנצל מן החטא.

ואבור הכתוב, ותשחת הארץ לפני האלקים, ותמלא הארץ חמס (ו-יא). ויש להצין הלא רק אנשי הארץ ויושציה נשחתו, ולמה ייחס ההשחתה והחמס להארץ עצמה. גם מה שאמר ה', קץ כל צשר צא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם (ו-יג), וצרש"י לא נחתם גזר דינס אלא על הגזל (סנהדרין קמ). ע"כ. וכצר תמהו, הלא היה אללס חטא חמור יותר, כי השחית כל צשר דרכו על הארץ, ולמה נחתם דינס רק על הגזל.

ונראה צציאור הדברים, צהקדם מה שכתצ ציערות דצש (דרוש ד') לצאר ענין הכישוף, שאמר חז"ל (חולין ח). למה נקרא שמש כשפים,

דור המצול, חוך ממנה שלא היה להם הצצלין של תורה, גם עסק ועצודת דרך ארץ לא הייתה אללס, שלא הוצרכו לזריעה וקצירה, לא הוצרכו לצנות צתים לקור וחורף, גם צגדים להזמנים שונים לא הוצרכו, שכל ימיהם לא היה לא קור ולא חום, ולכן צטלה הציאס לידי שיעמוס וחטא.

ע"כ כן אחר המצול שינה ה' סדרי צראשית, שיהיו ו' עתים צמשך השנה, זרע וקציר קור וחום וקיץ וחורף, וממילא יהיו טרודים כל ימיהם לצורך פרנסתם וציתם, ולא יצואו לידי חטא. — ויש לומר דלכן אמר ה', והנני משחיתם את הארץ (ו-יג), וצרש"י שאף ג' טפחים של עומק המחרישה נמוחו ונטשטשו (צ"ר לא-ז) ע"כ. כי צחלק זו של האדמה שהיו חורשין וחורעין צו, שס היה מונח כח חוק להוציא תצואה על ארצעים שנה, ולכן נמוחו שלשה טפחים אלו, כדי שיצטרכו לזרוע ולקצור כל שנה ושנה.

וזדהו שהמליץ ה' על האדם, שאין הוא אשס כל כך על חטאיו, כי יצר לצ האדם רע מנעריו, חסר ו', מפני שחסרים הו' עתים של זרע וקציר וכו', ואין לו מה לעשות צמשך היום, וזה גורם שיצר מחשצות לצו

לארך ורוחצ מדינה, וכפי מהלכה
 צמזלות וגם קישור הכוכבים, וטבעי
 ארץ ועשבים ומחצבים להקטיר
 ולהקריב קרבן. וזוה יצא שפע מחמה
 למטה דרך צורה ההוא, ומה שיהיה
 זהו צארנות רבות הוא רק בשדהו
 וחפירתו, וימצא זהו ככרים אלף
 בחפירה שלו, והשפעת מדינות רבות
 נלקחים לו לשדהו וארצו, וכן עושה
 בשאר דברים ושאר כוכבים לקבל
 שפעתן באצן טובה ואצן גדולה, וגם
 השפעת הכוכב לתצואה ופירות, זה
 יעשה בכישוף שיהיה הכל בשדהו וגנו,
 ויהיה כל שפע צלי מספר, ויגולו
 משפט הראוי ליתן צמדינות אחרות.
 ולכך על ידי זה יהיה צמדינות אחרות
 רזון.

וזדו שאמרו בגמרא (סנהדרין סח.)
 דרבי אליעזר אמר כישוף
 דבר אחד ונתמלחה כל השדה קישואין,
 ואין זה אחיזת עינים כמבואר שם,
 אבל כן הוא, כי הכח שמשביע לכל
 השדות קישואים, אמר הוא כישוף
 ונתמלחה כל שדה זו מקשואין שהיה
 ראוי לכל המדינה, וכלם באו על שדה
 אחד, וזהו תכלית מעשיהם אחד
 מוסיף ואחד גורע. ולכן קראו חכמינו
 זכרונם לברכה שמכחישים פמליא של

שמכחישין פמליא של מעלה, וכחצ
 צביאורו, וזה לשונו, ודע כל עינים
 הוא הכל לטובת עולם הזה, והחמה
 היא תלמיח זהו כנדע לכל מחקרים
 כי הזה משפעת החמה, והחמה דרך
 משל מקבל שפע להשפיע לכל הארצות
 זהו, לכל מדינה ומדינה כפי חקות
 השמים והכל צמדה ומשפט, וקו
 המדה מכפי משטרו לו מנותן הצורות,
 דרך משל יש צממה שפעת זהו
 להשפיע בארץ אופיר שקורין עכשו
 פר"ו אלף ככר, והודו מאת ככר,
 וחינה מאת ככר, וכן בשאר מדינות.
 ומה עושים הם, עושים צורות בשעוה
 או באצן מאגנעט ואגא"ט שיש לו כח
 מושך וכהנה לצורות השמים כפי
 המקובל בידם, וחושבים זמן ומהלך
 החמה לכיון בשעה ידועה, ומקטרים
 לחמה ושוחים לפני צורה ההוא
 עשבים טובים וכהנה מדברים רבים,
 ולוחשים גם כן לחישות מדברים רבים,
 ולוחשים גם כן לחישות רבות שהוא
 השצעות לחמה, וקצתם מערבים לתוכו
 בתוך הלחש דברי הלל ושצח לחמה,
 והגיעו עד שמוסיפים לקרא אלו-ה
 וכדומה.

וזוה צריך חשבון ושקידה לדעת מהלך
 חמה על צוריה, ומחזה שם

מזלות כלל ואהבם מרחוק עמדו, וגם היה עונש גדול למזלות, ולכך מן הדור המזבול ואילך אין כח במזלות לפעול כל כך צדור הארצי כמקדם לגדל צריות משונות וכדומה, כי כבר פסק כחם והם חנים נשצרים, צמה שעמדו שנה אחת צלי תנועה וקצלת שפע חלקות, והגעת השלמות צסיצובם ותנועתם ע"כ.

ועל פי זה היה נראה לצאר, דמה שאמרו חז"ל שהיו זורעין רק אחת לארבעים שנה, לא היה הדבר צטבע, אלא צכישופם המשיכו כח הצמיחה לארצם, שיהיה כחו חזק ארבעים פעמים יותר משאר מקומות שבעולם להצמיח זרע רב, ולעומת זה במקומות אחרים בעולם נעשה הארץ כמדבר שמה, והכחישו ושלחו רזון צשאר מקומות, כי זהו דרכו של פעולת הכשפים. ועל זה אמר הכתוב, ותשחת הארץ לפני האלקים, שכל סדר הצריחה נעשה מושחת, ומלחה הארץ חמם, שהארץ עצמה חמסה השפע ממקומות אחרים להמשיכה למקומות שונות, ונתמלח הארץ עצמה חמם. ואחר המזבול אין כח זה עוד במזלות, והתיישב העולם לפי רצון ה' שסידר טבע העולם.

מעלה, אין הכוונה צלשון כחש מגורת כוב, רק מגורת דל ורזה, שעושים כאן שפע רב, ומכח זה צמקום אחר הוא כחוש ורזה, כי חומסים שפע של עולם אשר לא כדת, ולא כטבעו של עולם אשר הוחק מטבע אשר יצר את העולם, ולכך אסרו החורה, שחפץ הצורה שינוח הדבר על טבעו ונימוסו כחוק אשר קבע.

ובתב לצאר צזה דברי המדרש (צ"ר 1-1) שאמרו, אי אחת מצבול, על ציתא דהאי גצרה אחת ע"כ. דאיתא צמדרש (צ"ר כו-1) צני ענקים, שהיו עונקים החמה, הורד לנו גשמים והיה מוריד. והיינו כמו שכתצתי לעיל צכשופים וכו'. ודור המזבול כל צטחונם היה צמזלות, והיה צדעתם לכסף, שכל שפעת מים שהיה צגלגל להוריד לארץ, שיצבו הכל צמקום אחד, כמו שעושים עוד היום המכשפים שיש צידם קצלה מקדמונים, מכשפים אחיה לחש כשיש עצים מלאים מים, צלחש שלהם מוליכין אותו ליער מקום שאינו זרוע, ושם יקלחו המים לאצוד. וכן היה מחשצתם צזמן המזבול לכסף שכל המים ירדו למקום אחד, והוא על נח וציתו שהיה מייסרם ומזרם לעצודת השם. וה' הפר מחשצתם כי לא שמשו

המצול עוסק בה, ושואלין אותו מה זאת לך, והוא אומר להם עמיד הקצ"ה להצית מצול לעולם, אולי ישוּבו (סנהדרין טז). אך הם לא נתנו לב לזה, כי אמרו, אי אתא מצול, על ציתא דההוא גברא אתא, שהם יודעים כח המזלות, וימשיכו המים רק על ציתו, ולכן שינה ה' קודם המצול סדרי צראשית, כדי לערצב צה הליכות המזלות, שלא יוכלו לפעול שום דבר צשינוי כוחות העליונים, ואולי צה יתנו על לבם להתיירא מה' מפני מי המצול.

והגה הכתוב אומר, צעם היום הזה צא נח וגו' אל התצה (ו-יג). וצרש"י למדך הכתוב שהיו בני דורו אומרים, אילו אנו רואים אותו נכנס לחיבה, אנו שוצרין אותה והורגין אותו, אמר הקצ"ה אני מכניסו לעיני כולם, וגראה דבר מי יקום (צ"ר לז-ח) ע"כ. ואכתי צריך ציאור למה הוצרך להיות 'צעם' היום, ולא צשעה שלפניה או לחאריה. ולפי מה שנתצאר יש לומר, דאיתא צוהר הק' (פ' תשא קאף). דערב רב שעשו את העגל על ידי כשפים היו, ולכן עשו אחר חצות היום, שכשפים אין שולטים רק לאחר שש, צעת שינטו כללי ערב, אצל לא מקודם

וגראה דזהו שאמר ה' לנח, ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל ואספת אליך, והיה לך ולהם לאכלה (ו-כא). ולכאורה האי 'אשר' יאכל' מיותר, דצודאי אם הוא מאכל הרי הוא עומד לאכילה. אך נח הרי למד תורה, והתורה אסרה לא תאכל כל תועבה (דברים יד-ג), ודרשו חז"ל (עבודה זרה סו). כל שמתצתי לך הרי הוא צבל תאכל ע"ש. ואם כן כיון שנאסרה כישוף מן התורה, הרי המאכלים הללו שנוצרו צתועבה אסורים צאכילה, ואמר לו ה' שלא יקח להתיצה מהמאכלים הללו, אלא מכל מאכל אשר יאכל, כדי שלא יתפטמו מאיסור. (ועיין תוס' חולין קטו. ד"ה חורש).

ובזה יתבאר מה שאמרו חז"ל (סנהדרין קח), ויהי לשצעת הימים ומי המצול היו על הארץ (ו-י), מה טיבם של שצעת הימים וכו', ששינה הקצ"ה עליהם סדרי צראשית [והיינו לשצעת הימים, סדר שצעת ימי צראשית שינה להם], שהיתה חמה יוצאת ממערב ושוקעת צמורח ע"כ. ויש להצין טעם הדבר שעשה ה' ככה. אמנם הכוונה הוא, כי נח התעסק צצנין התיצה ק"כ שנה, שיראהו אנשי

ע"כ. - ומעתה גבי נח, שאמרו דור המצול שהם ישדדו מערכת השמים, ויציאו את המצול רק על ציתו של נח. על כן התחילו מי המצול קודם שש, ובעם היום הזה צשעה שיטת נכנס נח אל התיבה מפני מי המצול, ומאז שבתו המזלות במקומם, וממילא לא יכלו עוד לשנות דבר.

ובכתנות אור (פ' וארא) כתב לזכר צוה, מה שאמר פרעה למשה העתירו אל ה' ויסר הצפרדעים וכו', ויאמר למחר, ויאמר כדברך, למען תדע כי אין כה' אלקינו (ח-ד), והיינו דפרעה חמד אותם שעל ידי כשפים הם עושים, וצמכת צפרדעים ציקש העתירו אל ה' ויסר את הצפרדעים, ויאמר משה לפרעה התפאר עלי למתי אעתיר, ויאמר למחר, שפרעה היה חושש שהם עושים על ידי כשפים, וכשפים שולטים לעת ערב, ולכך אמר למחר שצאוחו זמן אינם שולטים הכשפים, ולכך השיב לו משה כדברך אעשה, שלמחר צהשכמה אחפלל צעוד שאין הכשפים שולטים, וצוה למען תדע כי אין כה' אלקינו, שיד ה' פגעה צך ולא על ידי כשפים. וצוה יש לייצב מה דאמרו (צרכות ו): ויהי צעלות המנחה וכו' ענני ה' ענני

(מ"א יח-לז). ענני שתרד אש מן השמים, ענני שלא יאמרו מעשה כשפים הם, צאשר שנציאי הצעל התנצחו עד אחר הצהרים, וצעת המנחה שהתחיל אליהו להתפלל, וצאוחו עת כשפים שולטים, ולכך התפלל אליהו ענני שתרד אש מן השמים, וענני שלא יאמרו מעשה כשפים הם, צאשר שכשפים שולטים צעת מנחת ערב כשנטו כללי ערב ע"כ.

ודהגה צבעל הטורים כתב, והנני משחיתם את הארץ (ו-יג), ראשי תיבות מאה, לומר לך שהשחית קומתן שהיתה גבוהה מאה אמה (צ"ר יט-ח) ע"כ. ויש להצין דאם כן איך צוה ה' את נח לעשות את התיבה שלשים אמה קומתה, תחתיים שנים ושלישים תעשה (ו-טו). ואם כן היתה כל קומה רק עשר אמות, ואיך יכנסו צו נח וצניו. ואם נאמר שנח לא היה ארוך כל כך צבני דורו, גם זה טעמא צעי למה.

ונראה דהא מצואר צמדרש רבה (הג"ל) שהיו גצורים עזומים, שמתלישין ארזי לצנון צהליכתן, והיו אריות ונמרים חשוצים צעיניהם כנימה צצשרו ע"ש. ולעומת זה אנו רואין

הערקולוס הגבור וכדומה, כל וכל שוא ושקר, להיות כי לא נמצא בזמננו ממנו דבר, והן אינם יודעים כי הכל היה בכשוף ולהט, וצרוך שהפר ענת צדים וצערם מן העולם ע"כ.

ומעתה מוצן שפיר גדול כח הגבורה שהיה להם, שגזלו והמשיכו זאת מצני אדם אחרים, וכנגד זה היו אנשים חלושים יותר. וכמו כן עשו להמשיך קומתם להיות גבוהים בצומה. ואולי מטעם זה השחית כל צער דרכו על הארץ, שהמשיכו גם הנזי באופן של חוץ לדרך הטבע, עד שהביאם לחטוא. ושפיר אמרו לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל, כי גם החטא אשר השחית כל צער דרכו על הארץ, בא מנד גזל, שחמסו השפע של גבורה וגוי וקומה, ממקום למקום ומאדם לחצירו, ומלאה הארץ חמס מפניהם. — אמנם נח למד תורה, וקיים מצות ה', ולא עסק בכשפים לחמסו השפע, וממילא לא היה גבורתו כשאר צני דורו, אלא כאנשים רגילים, שגבורת הארי גדולה יותר מצני אדם, והכישו הארי. וכמו כן בקומתו לא חמס מהטבע, והיה קומתו רק כקומת איש שלש אמות (אוס' פסחים קט: ד"ה צרוס), ושפיר

נח שהכישו הארי צמיצה, וישאר אך נח (ו-כג), וצרש"י גונח וכוהה, שאחר מזונו להארי והכישו (תנחומא ט) ע"כ. והלא מסדר העולם שאימת הגבור על החלש, ואיך לא נתיירא הארי מגבורתו של נח.

אמנם נראה דהנה ציערות דצט (טז) כתב, כי הכשפים שמכחיסין כח של מעלה, לגזול שפע התצואה והפירות ממקום למקום, אין זה רק בתצואת הארץ, אלא בכל דבר שבעולם היה כחם אז יפה, כי השמש ושארי הכוכבים מחלקים לכל אישי צני אדם כח וגבורה וגוי ואריכות ימים, והם בכשופם חושצים להגיע להם כל גבורה הנחלקת על פני הארץ להם לצדם, ולכך היו גבורים אנשי שם בעלי ענקים והאריכו ימים והיו בעלי גוי כנודע בצפורי קדמונים מאנשים, וביחוד נשים שהיו מופלגים צנוי וכח ואריכות ימים עד שתארו להם תאר אלוה, ימח שמש, וזהו ענין כשוף אצלם. ולכן צדור הזה שתודה לא-ל בטל, ואין אחס יודע מפני מה לא נמצא ענק וגבור וכדומה מדורות ראשונים, עד שרצים מחכמי אומות צומננו חושצים שכל הספורים מדורות קדמונים מצני ענקים וגבורים, כמו

בראשית, אלא הניחם לשמש כמו שגזר עליהם יוצר בראשית, וממילא היה נח בתחתינים, שלא נתמלא השפע שלו חמת, שהשאיר להם מנות, ולא עירצב כחם איך ישפיעו למטה.

ואבור אלה תולדות נח נת, התולדות והפירות מהנהגתו, היה נייחא, כי המשליך יהצו על ה', ומתהלך תמיד בתמימות, ומכיר שאין בעולם רק מנהיג אחד, והוא הצורא עולם, ואינו חוקר ודואג על העמידות, כי לא איכפת ליה כלל, שהרי הוא תלוי בצורא עולם, אז כל ימיו הם בנייחא ושלוות הנפש, שאינו דואג לדאגת מחר, וסמוך לזו בטוח בה' כל ימיו. והתולדות והתולדות ממדתו של נח היה נייחא, כי תמים היה בדורותיו, קיים בנפשיה תמים תהיה עם ה' אלקיך. — ורש"י שם פירש בכוונת הכתוב, שאם תמים תהיה, אז עם ה' אלקיך, תהיה עמו ולחלקו. והיינו שהשי"ת יהא צסעדו בכל מעשיו. ולכן כיון שנח תמים היה בדורותיו, זכה בשכרו, את האלקים התהלך נת, שהיה עם ה' ולחלקו.

ויש להוסיף, דהנה רש"י פירש, ויכל אלקים ציום השביעי (בראשית

היה יכול להכנס להתיבה שהיתה קומתה עשר אמות. כי נח היה איש צדיק, ולא גזל מהשפע, לא צפירותיו ולא זכח וגזורה וקומה, וכל מעשה אנשי דורו בגזל השפע היה.

והנה הכתוב אומר צמעשה הכשפים, לא תלמד לעשות כמעשיות הגויים ההם, לא ימצא צך וגו' קוסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף וגו', תמים תהיה עם ה' אלקיך וגו' (דברים יח-ט). וברש"י תמים תהיה, התהלך עמו בתמימות ותצפה לו, ולא תחקור אחר העמידות, אלא כל מה שיצא עליך קבל בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו ע"כ. ובמדה זו הצטיין נח מכל אנשי דורו, ונח איש צדיק, 'תמים' היה בדורותיו, הוא קיים מנות תמים תהיה עם ה' אלקיך, והתעלה בדורותיו להתואר של 'תמים', ולא התעסק צמעשי צני דורו, אלא קיים התהלך עמו בתמימות. — ויש צזה גם רמו, כי מנות איסור עסק כשפים היא מנוה תק"י צתורה למנין המנות, כמספר תמ"ס ה"ה, ונח תמים היה בדורותיו, ולא למד לעשות כמעשיות הגויים ההם. — ועל זה קראו הכתוב נח נת, נח לעליונים ונח לתחתונים, שלא שינה למעלה בעליונים סדרי

הנפש, ונוח לו לקבל הכל בשמחה וטוב לבב.

וזדון שאמר הכתוב, ויכולו השמים והארץ וכל צבאם, אבל אחר כל זאת הלא הוא עולם של טירדות ודאגות, וחסר בו השלוה והמנוחה, והיה חסר בהצריאה מנוחה. על זה נתן לנו את יום השבת, להשתטט בצמונת ה' צורא עולם, וזה יתן לו המנוחה על כל ימי השבוע, לקבל הכל בנייחא וצשלוה, ובאת שבת צאת מנוחה לעולם על כל ימי השבוע, וכל שבת משפיע מנוחה על כל פנים על ששת ימי המעשה, וצוה כלתה ונגמרה בנין העולם, ויכל אלקים ציום השביעי מלאכתו אשר עשה. — וזהו הרמז בהכתוב, 'אלה תולדות נח', ודרשוהו חז"ל (זוה"ק נח ט:): על יומא דשבתא, כי התולדות והתולדות של יום המנוח שבת קודש, 'נח', שימלא מנוחה ונייחא צימיו כל ימות החול, ולזכות לילך דררי ה' להיות איש צדיק תמים צדורומו, לקיים תמים תהיה עם ה' אלקים, השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך.

מה היה העולם חסר מנוחה, צאת שבת צאת מנוחה, כלתה ונגמרה המלאכה (צ"ר י-ט) ע"כ. ואחי שפיר הא דכתיב ויכל אלקים ציום השביעי, שהמנוחה נצרכת ציום השביעי, ואז היו כלין כל המלאכות. (וידועים דברי הערוגת הצטט צוה ריש פרשת צהר). ויש לומר עוד, כי צרא ה' צששת ימים עולם נאה ומסודרת צתכלית, ושוצ צרא ציום השישי את האדם, כדי שיכנס לסעודה מתוקנת (סנהדרין לת.), אבל צאמת מה לו להאדם מכל הנאות העולם, הלא כל ימיו כעס ומכאובות וטירדות הנפש, עד שנוח לו שלא נצרא. על כן נתן לנו ה' את יום השבת, יומא דנשמתיין, ויצרך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו, אשר צו מתעטט האדם צאמונת אלקי עולם, כי יש מנהיג לצירה, הלא הוא הצורא עולם מקור הטוב והחסד, וצשבת יש לו נשמה יתירה, להצין ולהשכיל רוממותו ית"ש, כי הכל הוא צחשצון, אלא שאין אנו משיגים דרכי ה', אבל כל פעולותיו הם רק לתכלית הטוב, וממילא יש לו מנוחה ושלוות

במעודת שלישיית פרשת לך תשמיט לפ"ק

ע"כ. ויש להצין, לחוט המשולש שקשה לנתק, הוא כאשר רק שלשה החוטין מגודלים לחוט אחת, אזל כאן הרי שלש מצות אלו הם שלשה חוטין מפורדין, תפלין על ראשו, וליצית על בגדו, ומזוזה על פתחו, ולמה קראו חוט המשולש. וצמנות מפורטות, הלא ישראל מלאים מצות כרמון, ויש יותר מחוט המשולש.

וּבְרֵאשִׁית דהנה צבאר מים חיים (פ' משפטים עה"פ לא תהיה משללה) כתב, דלכאורה אנו רואים צני אדם ששלש אלה יעשה להן ואינם צטוחים מן החטא. ואמנם כי לכאורה היה להם לומר מי שיש לו תפלין 'על ראשו', כי הלא על הראש הם התפלין ולא צראש. ואמנם צמי שהם על ראשו לצד ואינו משימם צראשו לשום מחשבתו צהן, הרי הוא כמו שמניתן על הכותל, אם הוא אינו מהרהר כלל הכתוב צהן, מה לי שמונחים על הראש או על הכותל והשולחן וכדומה. רק מי שיש לו תפלין צראשו, שצראשו מונחים תפלין, שמחשבתו קשורה וצמודה צאת אשר מצואר צהתפלין, והוא יחודו

הַרְיָמוֹתַי ידי אל ה' א-ל עליון קונה שמים וארץ, אם מחוט ועד שרוך נעל, ואם אקח מכל אשר לך וגו' (יד-כב). צגמרא (פוטתה יז). דרש רבא, צשכר שאמר אצרהם אצינו אם מחוט ועד שרוך נעל [שהצריח עצמו מן הגולן], זכו צניו לשתי מצות, לרצועה של תפלין [כנגד שרוך דהיינו רצועה], ולתכלת של יצית [כנגד מחוט] ע"כ. ויש להצין קשר הדברים, שעבור שהזכיר אצרהם חוט ושרוך נעל, זכו לשתי מצות חשבות אלו.

וּבְרֵאשִׁית דאיתא צגמרא (מנחות מג:): צציצין ישראל שציצין הקצ"ה צמנות, תפלין צראשיהן, תפלין צורועותיהן, יצית צבגדיהן, מזוזות צפתחיהן וכו'. רצי אליעזר צן יעקב אומר, כל שיש לו תפלין צראשו ותפלין צורועו וליצית צבגדו ומזוזה צפתחו, הכל צחזוק [מכל וכל עומד צחזוקה] שלא יחטא שנאמר (קהלת ד-יב) והחוט המשולש לא צמהרה ינתק [משולש צתפלין וליצית ומזוזות], ואומר (תהלים לד-ח) חונה מלאך ה' סביב ליראיו [העושים מצות] ויחלצם [מחטא]

וייש לומר כי י"ם ר'קיע כ'סא ר"ת
 יר"ך, שזהו סגולת מצות צינית,
 שלא תתורו אחרי לבצכם ואחרי עיניכם,
 כי עין רואה והלב חומד, והגוף עושה
 את העצירות (רש"י טז). ואיתא
 בירושלמי (ברכות א-ה) אמר רבי לוי
 לבא ועינא תרי סרסורי דעצירה וכו',
 אמר הקב"ה אי יהבת לי לבך ועינך,
 אנא ידע דאת לי ע"כ. ועל ידי שיקיים
 ולא תתורו אחרי לבצכם ואחרי עיניכם,
 הוא זוכה לוהייתם קדושים לאלקיכם.
 וכמו שאמרו (טז) באו ארבע ציניותיו
 וטפחו לו על פניו, וניצל מן החטא.
 ולכן נרמו זו יר"ך, שעל ידי זה יזכה
 לשמירת הצרית שמרומנו צירך, וכמו
 שאמר אברהם לאליעזר, שים נא ידך
 תחת ירכי (כד-ג). — עכ"פ השמירה
 של מצות צינית, אינו צוה לבד שמונח
 על בגדו, אלא יש לו להעלות זאת על
 מחשבתו, וראיתם אותו וזכרתם את כל
 מצות ה', שזכירנו על היושע בשמים
 שזוהו לקיים תרי"ג מצותיו.

ובבזו כן מוזהו על פתחו, שיש צוה
 פרשת שמע, אהבת ה' ועול
 מלכות שמים, זה צו להזכירו כשיוצא
 מפתח ביתו, שלא להמשך אחר דרכי
 הגויים ותועבותיהם, שהוא נריך
 להסתובב ציניהם, אלא יהא אהבת ה'

ואחדותו יתצרך ואשר לו הכח
 והממשלה, ובהציווי לשעבד על ידיהם
 תאות הלב והנשמה שבראש עם שאר
 חושיו וכוחיו, זה הוא אשר מוצטח
 שלא יחטא, כי מורא ופחד ואימת ה'
 אלקיו עליו, ואהבתו קשורה עמו
 וממדה ע"כ. (והכפיל דבריו ריש פרשת
 תצוה).

ובבזו כן צמנות צינית, תכלית המצוה
 היא, וראיתם אותו וזכרתם את
 כל מצות ה' ועשיתם אותם, ולא
 תתורו אחרי לבצכם ואחרי עיניכם
 וגו', והייתם קדושים לאלקיכם (צמדז
 טו-לט). והיינו לזכור התרי"ג מצות
 שגרמזים זו, שמנין גמטריא של
 צינית, שש מאות, ושמונה חוטין,
 וחמשה קשרים, הרי תרי"ג (רש"י טז).
 וכמו כן התכלת שצ'צינית אמרו חז"ל
 (מנחות טז) היה רבי אומר מה נשתנה
 תכלת מכל מיני צבעונין [שייחדו
 הקב"ה למצוה זו], שהתכלת דומה
 לים, ויס דומה לרקיע, ורקיע דומה
 לכסה הכבוד ע"ש. וזה מורה להאדם
 שיזכור כי יש מגובה שומר המציט
 ומאזין לכל מעשיו, ויהא יראת שמים
 עליו שלא יחטא. (ועיין במשנה צורה
 סימן ח' סק"ט שכתב, דצלי כוונה זו, לא
 קיים המצוה בשלימותה).

ופתחת עליו פתחי חותם קודש לה',
 ושמת אותו על פתיל תכלת וגו', והיה
 על מנחו תמיד (שמות כה-לו). ולכאורה
 האי 'פתחי חותם' מיותר, ודי באמרו
 ופתחת עליו קודש לה'. אמנם הכהן
 גדול כלצטו הצגדי כהונה צבית ה',
 היה לו על מנחו ציץ חרות עליו
 קודש לה', להורות על המחשבה
 שבראש שיהא קודש לה'. וכדי שיהיה
 המחשבה קודש, צריך להזהר בשמירת
 עיניו, אשר עין רואה והלצ חומד,
 ועל כן שמו עליו 'ציץ', להורות על
 הראיה, מציץ מן החרכים (שיר ז-ט),
 לקיים ולא תתורו אחרי לבצבכם ואחרי
 עיניכם. ופתחת עליו, זהו הפתח של
 'חותם קודש לה', שהחותם שלו, על
 צריכתן שחתמת בצשרנו, יהיה קודש
 לה'. ושמת אותו על פתיל תכלת,
 שהתכלת דומה לים, ויס לרקיע,
 ורקיע לכסא הכבוד, ר"ת יר"ך,
 שהתכלת יזכירו לירא את ה', ואז
 יוכל להשמר בקדושה, שמנחו וראיתו
 וחותמו יהיו קדושים לה'.

ואמור הכתוב, ולא תתורו אחרי
 לבצבכם ואחרי עיניכם, ויש
 לומר דאיתא בגמרא (חגיגה יא): גזל
 ועריות נפשו מחמדתן ומתאוה להם
 וכו', עריות צין צפניו צין שלא צפניו

שמור כלצו למסור נפשו ומאודו על
 קדושת שמו. וכמו כן כאשר צא חזרה
 לציתו, לא יצא אל הצית מה שקותר
 את הכתוב צמוזה ההוא. וכמו כן
 כאשר נכנס מחדר לחדר, אשר לכל
 חדר יש נסיונות מיוחדות הנוגע לחדר
 הזה, שהצמוזה יזכירו איך יש להתנהג
 שמה.

ובצרתה הא דאמרו, כל שיש לו
 תפלין וציצית ומזוזה בחזקת
 שלא יחטא, אין זה רק כאשר הם
 מתאחדים יחד צמחשבתו צראשו,
 שהתפלין מונחים צראשו ולא על
 ראשו, וכמו כן מציא הציצית שצבגדו
 לתוך ראשו, וזכרתם את כל מצות ה',
 וכן הצמוזה שצפתחו הוא מציאה
 למחשבתו, לזכור ציציתו וציציתו תוכן
 הצמוזה. ואם כן הגם שכל אחד
 מהשגשג מצות מופרדים צמקומם,
 שהתפלין על ראשו וזרועו, והציצית על
 צגדו, והצמוזה על פתחו, מכל מקום
 הם נעשים כחוט המשולש, שהם
 מגודלים יחד ומתעצמים ומתאחדים
 צראשו, ואז הוא צחוקת שלא יחטא,
 שיהיו לו מצות אלו לשמירה מעולה
 שלא יצא לידי חטא.

ובזה נראה מה שזוה ה' להכהן
 גדול, ועשית ציץ זהו טהור,

צנאן, וצא הארי ואת הדוב ונשא שה מהעדר, וינאחי אחריו והכיתיו וגו' (שמואל א ז-לד). והנה הכתיב הוא 'זה' מהעדר, והקרי הוא 'שה מהעדר'. ופירש הגר"א ז"ל, כי ראוי לאדם שנעשה לו נס, שיעשה מזכרת להודות לה' על הנס שנעשה לו. ולזאת דוד המלך אחר שהציל הכזשה מן העדר, אחר ששחטו עשה לו מעורו מלבוש, למען תהיה תמיד צין עיניו זכרון הנס שנעשה לו. לכן כתיב 'זה', שהראה לשאלו את הבגד של עור שהיה לבוש בו, ורצה לומר זה השה מן העדר ע"כ (הוצא בתולדות אדם (לרצי זלמן מוולוז'ין) דף נט, ובתורה תמימה במדבר טו אות קכד). — וכמו כן עשה ה' עמו, שזכור תמיד הנהגתו של אברהם אבינו, בממונו של אדם שנפיש יצריה, שלא נגע גם בחוט ושרוך נעל מהונה של סדום. ועל כן נזה לנו במצות תפלין ומצות ציית, אשר שניהם צאים ללמד לשעבד תאות ומחשבות לבנו לעבודתו ית"ש. שיהיו מורכבים המצות הללו מחוט ושרוך נעל, וצוה יהא תמיד נגד עינינו, ללכת בדרכי אבות, להזהר גם בחוט ושרוך נעל של אחרים, דוגמת מעשי אברהם אבינו, אשר חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יחק ויעקב.

נפיש יצריה, גזל צפניו [כשהוא רואה לפניו שיכול לגזול] נפיש יצריה, שלא צפניו לא נפיש יצריה ע"כ. ואם כן עיקר גירוי היצר, שנפשו של אדם מחמדתן הם עריות וגזל, וכן אמרו חז"ל (בבא בתרא קסה.) רוב בגזל [רוב בני אדם חשודין על הגזל, כעין גזל, שמורין להיתרא צמשא ומתן, לעכב איש מריוח הראוי לחצירו], ומיעוט צעריות ע"ש. ועל זה צא מצות ציית לשמור את האדם שלא יחטא, ולא תחורו 'אחרי לבצכם', דקאי על עריות שנפיש יצריה גם שלא צפניו, ויצר זה הוא צטבעו בלבבו של אדם, 'ואחרי עיניכם', היינו גזל, דצפניו נפיש יצריה, שראיית העינים מציאו לידי חטא.

והנה אברהם זכה להתקדש, אשר לא רק שלא נגע בצרוטה של חצירו לקחת תחת ידו, אלא גם מה שכבר זכה צדיני תורה, הון עזום של חמש מדינות יחד עם הנפש שלהם, מכל מקום לא עשה זאת רשם עליו, עד שלא נגע גם בחוט ושרוך נעל, והחזיר הכל לצעליהם, וקידש צוה שם שמים, והממון לא העבירו על דעתו ודעת קונו.

ובציינו דוד המלך שאמר לשאלו, רועה היה עבדך לאציו

אדון שצרא אותה בחכמה נפלאה. ודבר זה קל להצין ולהשיג, שהרי גם אומות העולם מודים בצורא עולם, כי אי אפשר שיתצרא עולם מעצמו בלא יוצר.

והוא לדוגמא, כאשר ימצא איש שעון, וישאל מי עשה כלי זו, ויאמרו לו, שזה נעשה מאליו, הלא לשוטה יחשב, שכלי שמורכב מכל כך פרטים יתייצר מאליו. וכמו כן כאשר יראה צירה בנוי לתלפיות מנוייר ומכווייר בכל מיני יופי, ויאמרו שזה נעשה מאליו, הרי רק טיפש יוכל לומר כן. ואם כן מכל שכן בעולם ומלואה, שמש ולבנה כוכבים ומזלות, נמחים ופרחים שונות לאלפים, ימים ונהרות הרים וגבעות, אלפי צעלי חיים רמשים ודגים ועופות, בודאי שיש יוצר בראשית, אשר כולם בחכמה עשית, ומלאה הארץ קנייניך.

אמנם לפעמים כאשר רואים הנהגת העולם, אשר נדיק ורע לו, ורשע וטוב לו, שאנשי רשע גדלו והצלחו ועשו פרי, ולעומת זה עובדי ה' מעונים, יתכן לחשוב שיש הסתר פנים, ועז ה' את עולמו, והפקיר את הצירה שלו, והנהגת העולם הוא

ובריש הפרשה נאמר, שאמר ה' לצברהם, לך לך מארעך וגו', ואעשך לגוי גדול ואצרכך ואגדלה שמך והיה זרכה (יז-ה). וברש"י ואעשך לגוי גדול זה שאומרים אלקי אצרהם, ואצרכך זה שאומרים אלקי יחנק, ואגדלה שמך זה שאומרים אלקי יעקב. יכול יהיו חותמין בכולן, תלמוד לומר והיה זרכה, כך חותמין ולא זכה (פסחים ק"ז:) ע"כ. ויש להצין, וכי יכאז ליה לאצרהם כשהיו חותמין בכולן, הלא זהו פרי עמלו של אדם, לזכות לזנים שיקרא שם אלקים עליהם, ובכל אדם מתקנא חוץ מצנו ותלמידו.

ובראה דאיתא במדרש רבה ריש הפרשה (לט-ה), אמר רבי יחנק משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה צירה אחת דולקת, אמר תאמר שהצירה זו בלא מנהיג, הציץ עליו צעל הצירה, אמר לו אני הוא צעל הצירה. כך לפי שהיה אצינו אצרהם אומר, תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקצ"ה ואמר לו אני הוא צעל העולם ע"כ. וציארו המפרשים, כי אצרהם אצינו היה חוקר באמונת אלקי עולם, והשיג בשכלו כי אין העולם קדמון, ויש לה

והנהגה אנו מזכירין בתחלת התפלה, אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב, דליתא צוהר הק' (ח"א ט.) דהאצות הקדושים הם המרכזה למדות חסד גבורה תפארת, אברהם חסד, יצחק גבורה, יעקב תפארת ע"ש. והנהגת הקצ"ה למטה בתחמונים מתחלפת מזמן לזמן, לפעמים ההנהגה אלקי אברהם צמדת החסד, ולפעמים אלקי יצחק צמדת הגבורה, ולפעמים ממוזג אלקי יעקב צמדת תפארת. ודבר הוא בכלליות העולם, שינסם הנהגות שונות צומנים ותקופות מיוחדות. וכן הוא גם צפרטיות אלל כל אדם, יש זמנים שחסד ה' מתגלה עליו בכל דבר, וישנם זמנים של גבורה, שצמדת הדין מתוהה, ויש זמנים שממוזג צין דין לרחמים.

אמנם אנו מאמינים בני מאמינים שמאחתו לא תלא הרעות, והכל הוא לתכלית הטוב, ואם כי משתנה דרכי ה' בהנהגות שונות, מכל מקום החתימה צסופו הוא חסד, ועל דרך שפירש בתורת משה (פ' תשא), שכאשר ציקש משה מה' הודיעני נא את דרכך וגו', מפני מה צדיק ורע לו וכו' (צרכות ז.), השיצ לו ה', וראית את אחורי (לג-כג), שצאחריית דבר

צמקרי הזמן צלי השגחה עליונה. והוא דוגמת צירה דולקת, שצודאי היו פעם צעלים להצירה ההוא, אצל כאשר רואים שהוא צוער, ואין אדם משים לצ על זה לצוא לכצותו, המחשצה הראשונה היא, כי אין להצירה כעת צעלים, או שמת או שנסע למקום אחר או שהפקיר להצירה. הציץ עליו צעל הצירה ואמר לו אני צעל הצירה, אני הצתי אותה צאש, יש לי חשבון על זה, שאני רוצה לצנות צמקומה צירה יותר גדולה ונאה, או צית של הרצה קומות שחשוצה לי יותר מהצירה, וגם דליקה זו הוא בהשגחה מהצעלים.

ובבזו כן אמר ה' לאברהם, גם כאשר תראה שהעולם נראה כמתנהג צאופן פלאי שלא יוצן לצני אדם, אין זה מהסתר פנים, אני הוא צעל העולם, ומחשצות לצו לדור ודור, יש לה' חשבון צמעשיו, לפעמים משלם לשונאיו אל פניו להאצידו (דצרים ז-י), ומקצל הרשע שצרו על מצותיו צעולם הזה, ולעומת זה משלם לצדיקים עונסם צעולם הזה כדי להטיצו צאחרייתו, או שזה צגדר יסורין של אהבה, ויש השגחה עליונה על עולמו. (ועיין צזה צפירוש ידי משה וצפירוש מהרז"ו שם צמדדש, וצישמת משה ריש פרשטנו).

חסד הוא בכל דרכיו הישרים והתמימים לטובת בני אדם ודפח"ת. וכן צריך כל אדם לדמות כל המאורעות העוזרים עליו, שהם כמו חותם שגם כן נראה כאינו ציושר, מכל מקום צסוף מעשה יתגלה המחשבה תחילה שהיה הכל לטובה, ועל ידי זה יהיה לצו סמוך בטוח צה' בכל דרכיו. (ועיין צוה צשמן ראש ח"א פ' וארא).

וזדוו שאמרו, צך חותמין ולא צהם, אשר גם כאשר אנו רואין צחי' אלקי יצחק ואלקי יעקב, שמדת הדין מתושה, מכל מקום אין זה רק לפי ראות עינינו, שאנו רואין אותיות מהופכות על החותם, אצל לתכליתו המה מסודרים כראוי וכנכון, אין צהם נפתול ועקש. כן יש לנו להאמין ולהתעסם צמחצותינו, אשר כל מה שהוא רואה היפוך הסדר, רשע וטוב לו, נדיק ורע לו, לפי תכלית הטוב האמיתי כן צריך להיות צמדה וצמשקל, כחותם מתהפכת, שחותמו אמת ונכון.

תראה את הטוב שהיה צראשיתו ע"ש. וזהו הרמו, יכול יהיו חותמין צכולן, שיש גם חתימה של אלקי יצחק, דין לתכלית דין, או עכ"פ ממוזג צדין צחי' אלקי יעקב, תלמוד לומר והיה צרכה, צך חותמין ולא צהם, שצספופו וסיומו יראה צהחתימה רק אלקי אצרהם, שהכל הוא חסד, וכל מה דעציד רחמנא לטוב עציד. — ולכן נאמר והי"ה צרכה, אותיות שס הוי"ה מהופכין הרומזת על דינים, אשר גם אז צרכה, שהחתימה תהיה תמיד צמגן אצרהם.

וייש להמתיק עוד, על פי מה שכתב צקול סופר (תרומות צ-ג אות רלט) לפרש מה שאמרו חז"ל (שצת נה). חותמו של הקצ"ה אמת, כי כמו צחותם האותיות מהופכות שלא ציושר, וכאשר יחתמו על ידו על הדצר אז המה מיושרים, כך נורא עלילה על בני אדם, כל עוד שלא יסתכלו צסוף המעשה, יראה צעיניהם כאילו ח"ו המשפט מעוקל וכלא ציושר, מכל מקום לצסוף יתנו הודיה לה' כי חפץ

על הטוב יזכר
ידידינו החשובים שהשמחה במעונם
שנדבו להוצאת קונטרס הזה

* * *

הר"ר יצחק אייזיק געשטעטנער נ"ו
לרגל נישואי בנו החתן יוסף דוב נ"ו
עב"ג בת הר"ר יצחק ישראל מאסרי נ"ו

* * *

הר"ר יחזקאל שימשאוויטש נ"ו
לרגל נישואי בנו החתן אברהם שמחה נ"ו
עב"ג בת הר"ר אלי' דייטש נ"ו

* * *

הר"ר מרדכי נאה נ"ו
לרגל הולדת בנו למזל טוב

* * *

הר"ר משה צבי קליין נ"ו
לרגל החלאקה לבנו נ"ו